

Arbeids- og
inkluderingsdepartementet
postmottak@aid.dep.no

Dato: 17.02.2022
Vår ref.: SKP/ET
Deres ref.: 22/4521

Høring – forslag om ny avtalefestet pensjon (AFP) i offentlig sektor

Vi viser til høringsnotat fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 17.11.2022.

Finans Norge mener

- Finans Norge mener AFP i offentlig sektor er et viktig element i det norske pensjonssystemet, og et viktig element innen offentlig tjenstepensjon.
- I hovedsak støtter vi forslaget til omlegging av AFP-ordningen i offentlig sektor som er mer i tråd med den eksisterende AFP-ordningen i privat sektor, som ble innført i 2011. Vi er imidlertid bekymret for den kompleksiteten det er lagt opp til i forslaget knyttet til kvalifikasjonskrav for AFP. Det foreslås i høringen at kunder som velger betinget tjenstepensjon ikke senere kan få AFP. Finans Norge foreslår i dette høringssvaret en alternativ håndtering.
- Finans Norge mener ny AFP i offentlig sektor må håndteres som i dag, der det er pensjonsleverandørene som beregner og utbetaler AFP.
 - Det er leverandørene som informerer, har kontakt med, gir råd og har dialog med kundene, og som er de nærmeste til å bistå kundene på en helhetlig måte både i forhold til beregning og utbetalinger av AFP, betinget tjenstepensjon samt alderspensjonsytelser og risikodekninger etc.
 - For at leverandørene skal kunne håndtere sin rolle på en effektiv måte, kreves det imidlertid at nødvendig informasjon til beregninger mv. mottas fra NAV og Fellesordningen for AFP i privat sektor.
 - Vi mener også at forslaget til ny AFP i offentlig sektor ytterligere forsterker det behovet leverandørene av offentlig tjenstepensjon har for tilgang til data fra a-ordningen. Behovet for hjemmelsgrunnlag utdypes nedenfor.
- Det pågår parallelt en egen prosess for en ny omlegging av AFP i privat sektor. I høringsnotatet fremkommer det at departementet har tatt noen initiativ overfor partene i privat sektor som diskuterer endringer i privat AFP. Det vil også være en mulighet for at offentlig AFP igjen må endres senere, som et resultat av den prosessen som pågår for å endre privat AFP.
- Finans Norge støtter ikrafttredelse av ny offentlig AFP fra 01.01.2025. Dette som følge av at det må finnes en løsning for første årskull som omfattes av ny offentlig tjenstepensjon skal kunne ta ut pensjon fra 2025 (personer i 1963-kullet fyller 62 år i 2025).

Bakgrunn

Høringsnotatet følger opp avtalen 3. mars 2018 med lovforslag for den AFP-ordningen som er beskrevet i avtalen.

Forslaget til regelverk for ny offentlig AFP er utformet i tråd med reglene for privat AFP, men med de avvik som følger av avtalen. Et avvik fra privat AFP, og som heller ikke følger direkte av avtalen, er at det ikke foreslås et krav om samtidig uttak av alderspensjon fra folketrygden for å kunne ta ut ny offentlig AFP. Avtalen 3. mars 2018 forutsetter gjensidig medregning av kvalifikasjonstid mellom AFP-ordningene i privat og offentlig sektor. Det innebærer at jobbskifter mellom privat og offentlig sektor ikke diskvalifiserer for rett til AFP, så lenge begge eller alle virksomhetene har AFP-avtale.

Departementet skriver at de har tatt initiativ overfor partene i privat sektor til en prosess med mål om at tid fra AFP i offentlig sektor skal kunne medregnes som ansiennitet i privat AFP. Denne prosessen er pågående. I høringsnotatet foreslås det at ansiennitet fra virksomheter i privat sektor med AFP-avtale kan medregnes i vurderingen av om ansiennitetsvilkåret ved 62 år er oppfylt for ny offentlig AFP.

Finans Norge mener regelverksforslagene er en naturlig oppfølging av Pensjonsavtalen av 2018 mellom departementet og partene, og innebærer en total omlegging av ordningen. Samtidig må ordningen samspille godt med betinget tjenestepensjon og alderspensjon og risikodekningene.

Organisering

Departementet reiser spørsmål om de enkelte tjenestepensjonsleverandørene eller et fellesskap av tjenestepensjonsleverandører bør ha ansvar for å vilkårsprøve, fatte vedtak og beregne ny offentlig AFP.

Finans Norge anser det som hensiktsmessig at tjenestepensjonsleverandørene selv har dette ansvaret. Finans Norge mener ny AFP i offentlig sektor må håndteres som i dag, der det er pensjonsleverandørene som beregner og utbetaler AFP.

Våre medlemmer administrer i dag offentlig AFP for sine kunder med offentlig tjenestepensjon. Det er pensjonsleverandørene som informerer, har kontakt med, gir råd og har dialog med kundene. Pensjonsleverandørene er etter vårt syn de nærmeste til å bistå kundene på en helhetlig måte både i forhold til beregning og utbetalinger av ny AFP. Offentlig tjenestepensjon, ny betinget tjenestepensjon samt alderspensjonsytelser og risikodekninger etc. er komplekst for mange kunder, og krever helhetlig informasjon og rådgivning. Når tjenestepensjonsleverandøren fatter vedtak er det en fordel at denne har full oversikt over alle opptjenings- og inntektsopplysninger som ligger til grunn for vilkårsprøvingen.

Økt behov for data og datautveksling

Forslagene i høringsnotatet om ny offentlig AFP viser klart et økt behov for data og datautveksling. Finans Norge vil derfor understreke viktigheten av at nødvendig hjemmelsgrunnlag for slik datautveksling kommer raskt på plass.

Leverandørene vil ha behov for informasjon fra flere aktører for å kunne behandle søknader, og avgjøre retten til AFP. Det er derfor avgjørende for leverandørene at hjemmelsgrunnlaget muliggjør at tilgang til relevante data fra Fellesordningen for AFP, NAV og a-ordningen, slik at informasjon mellom aktørene kan utveksles elektronisk og på en hensiktsmessig form. *I vedlegg nedenfor, har Finans Norge også forslag til relevante hjemmelsendringer.*

Bekymret – for kompleksiteten

Finans Norge er generelt bekymret for kompleksiteten det er lagt opp til knyttet til kvalifikasjonskrav for uttak av AFP. De økonomiske konsekvensene for den enkelte ved å velge feil kan være relativt store og et enklere regelverk for kvalifikasjon vil kunne redusere risiko for å velge feil. Kompliserte kvalifikasjonskrav innebærer også en potensiell omdømmerisiko. Det vil være svært krevende å informere og rådgi våre kunder tilstrekkelig og sikre at alle forstår konsekvensene av de valg som gjøres.

Det er vedtatt en ny ytelse kalt betinget tjenestepensjon – som i henhold til forslaget vil være lavere enn AFP. For å kunne motta betinget tjenestepensjon, er det foreslått at kundene først må ha fått avslag på søknad om AFP. Samtidig er det strenge krav som må være oppfylt for å kvalifisere til AFP på ett bestemt tidspunkt, mens det likevel vil være mulig å kvalifisere til AFP på et senere tidspunkt gitt at man oppfyller kravene for AFP senere.

Vi har derfor (nedenfor) foreslått en alternativ løsning.

Et alternativt løsningsforslag - for betinget tjenestepensjon og ny AFP

For å unngå at kunder kommer i en situasjon som beskrevet over, har Finans Norge et alternativt forslag.

Finans Norge foreslår at betinget tjenestepensjon utbetales uansett og kommer til fradrag i ny AFP. Vi mener dette vil være en forenkling og kan bidra til å redusere mulighetene for uheldige konsekvenser for den enkelte.

Betinget tjenestepensjon er et tillegg til alderspensjon for dem som ikke kvalifiserer for ny AFP. Betinget tjenestepensjon skal altså ikke komme i tillegg til AFP. Departementet foreslår, som i høringsnotatet av 17. oktober 2018, at de som får utbetalt betinget tjenestepensjon ikke på et senere tidspunkt kan få utbetalt ny offentlig AFP. I det samme høringsnotatet er det uttrykt at betinget tjenestepensjon "... må vurderes på nytt i lys av et framtidig lovforslag om ny AFP", jfr. kap. 8.1.

Slik vilkårene er utformet for ny AFP er de svært omfattende og kompliserte for mottaker av ny AFP. Det må påregnes at ikke alle kunder vil forstå omfanget og betydningen av vilkårene og at det vil kunne føre til misforståelser, som igjen vil kunne føre til at individer gjør gale valg som får økonomiske konsekvenser.

Finans Norge mener derfor at det vil være en fordel om man kan utbetale AFP når vilkårene er oppfylt, selv om det er startet utbetaling av betinget tjenestepensjon.

For å unngå at betinget tjenestepensjon kommer som et tillegg til ny AFP, vil det kunne etableres en løsning der beholdningen for betinget tjenestepensjon går til fradrag i AFP-beholdningen. Med en slik løsning vil det samlet sett utbetales en pensjon som tar utgangspunkt i AFP-beholdningen, når vilkårene for utbetaling av AFP er tilfredsstilt.

For medlemmer som ikke tilfredsstiller vilkårene for utbetaling av ny AFP, utbetales betinget tjenestepensjon uansett. Således vil dette være en løsning helt i samsvar med det partene i arbeidslivet sa om betinget tjenestepensjon da dette ble vedtatt; man vil fortsatt sikre de som ikke får AFP, med en ytelse.

En slik løsning mener Finans Norge er innenfor rammen av å vurdere betinget tjenstepensjon på nytt "... i lys av et framtidig lovforslag om ny AFP". Løsningen vil gi individene større forutsigbarhet ved at den reduserer muligheten for å gjøre feil valg ved at man, slik som forslaget nå foreligger, diskvalifiseres for uttak av ny AFP, fordi man har tatt ut betinget tjenstepensjon.

Finans Norge mener vårt alternativforslag til endringer, både innebærer en fordel for kundene, reduserer muligheten for feil valg for den enkelt og dårlige kundeopplevelser, samtidig som det legger til rette for en mer forutsigbar og bedre finansieringsmodell.

Vårt forslag vil etter våre vurderinger ha samme økonomiske konsekvenser som departementets forslag.

Finansiering

I kap. 11 omtales behovet for tilpasninger i systemet for premieberegninger (engangspremier for ikke-forsikringsbare ytelser, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 4-5, tredje ledd) og finansiering som må på plass som følge av innføringen av ny offentlig AFP.

Finans Norge støtter beskrivelsene i høringsnotatet av premieberegninger og finansiering som må på plass.

Ikrafttredelse

Finans Norge støtter at ikrafttredelse av ny offentlig AFP må skje fra 01.01.2025.

Første årskull som omfattes av ny offentlig tjenstepensjon fyller 62 år, i 2025 (jf. kap. 13.5). Departementet åpner også for at ikrafttredelse kan skje tidligere. Finans Norge vil understreke at leverandørene må ha tilstrekkelig tid til å implementere en så vesentlig endring i sine systemer, som innføringen av en helt ny AFP-ordning er. Våre medlemmer har uttrykt behov for (minst) ett år for å kunne implementere en slik endring i sine systemer.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Livsforsikring og pensjon

Stefi Kierulf Prytz

Direktør

Espen Tørum

Fagsjef

Denne e-posten er elektronisk godkjent og inneholder derfor ingen signatur(er)

Vedlegg

Forslag til endringer i hjemmelsgrunnlag

Som vi peker på i vårt hørings svar, over, vil det være behov for hjemmelsendringer som sikrer pensjonsleverandørene tilgang til data fra Fellesordningen for AFP, NAV og a-ordningen.

Nedenfor utdypes behovet for hjemmelsendringer:

a-ordningen

Vi viser til at Finans Norge også tidligere har bedt om at det legges til rette for at næringen kan benytte data fra a-ordningen. Jf. vårt brev av 29.03.2021 til Finansdepartementet.

Den henvendelsen gjaldt bl.a. behov for tilgang til data fra a-ordningen til bruk i håndteringen av offentlig tjenstepensjon. Finans Norge mener forslagene til ny offentlig AFP i høringsnotatet forsterker og understreker behovet som leverandørene har for data fra a-ordningen og at dette hjemmelsgrunnlaget kommer raskt på plass.

Slik nødvendig tilgang til data for leverandørene kan gis ved å endre skatteforvaltningsloven § 3-6 (3).

I dag gir denne hjemmelen adgang for leverandører av privat tjenstepensjon til å benytte a-ordningen, og at det i dag er adgang å benytte data «for pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, foretakspensjonsloven eller tjenstepensjonsloven».

Finans Norge mener denne hjemmelen kan utvides til også å omfatte «bruk av data for offentlig tjenstepensjon».

Fellesordningen for AFP

Finans Norge ser at det også er behov for at tjenstepensjonsleverandører av offentlig AFP gis tilsvarende hjemmel som Fellesordningen for AFP har i Aa-register-forskriften § 10 bokstav b.

Opplysninger fra Aa-registeret er nødvendig for at pensjonsleverandørene kan avgjøre retten til ny offentlig AFP.

Det vil i denne forbindelse også være behov for at pensjonsinnretninger med offentlig tjenstepensjon gis tilsvarende hjemmel som privat tjenstepensjon har i Aa-register-forskriften § 10 bokstav c. For alle praktiske formål kan en da se § 10 b og c under ett i forbindelse med utformingen av hjemmel for tjenstepensjonsleverandører av offentlig tjenstepensjon/AFP.

Forslag til ny bokstav f i Aa-register-forskriften § 10:

f. tjenstepensjonsleverandører av offentlig tjenstepensjon om arbeidsforhold til bruk i arbeidet med administrasjon av pensjonsordning